

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ СУСПІЛЬНИХ НАУК
КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ

Декан
факультету
« 30 березня 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

КЛІНІЧНА ПСИХОЛОГІЯ

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	053 Психологія
Освітня програма	Психологія
Статус дисципліни	Обов'язкова
Мова навчання	Українська

Робоча програма навчальної дисципліни «Клінічна психологія» для здобувачів вищої освіти галузі знань 05 соціальні та поведінкові науки спеціальності 053 психологія освітньої програми «Психологія»

Розробники: Омелянська Вікторія Іллічна, старший викладач

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри психології

протокол № 14 від « 30 » червня 20 22 р.

Завідувач кафедри проф. Михайлишин У. Б.

Схвалено науково-методичною комісією _____ факультету

протокол № 9 від « 30 » червня 20 22 р.

Голова науково-методичної комісії ( ).

© _____, 20__ р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 20__ р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3	Рік підготовки	
Загальна кількість годин – 90	3	3
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: 2,9 аудиторних – 44\12 самостійної роботи студента – 46\78	5	5-6
	Лекції:	
	24	2
	Практичні (семінарські):	
Вид підсумкового контролю: екзамен	Лабораторні:	
	20	10
Форма підсумкового контролю: усний	Самостійна робота:	
	46	78

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «**Клінічна психологія**» є ознайомлення студентів із сучасними теоретичними уявленнями та практичними досягненнями клінічної психології.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких **компетентностей**:

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК3. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність)

ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК10. Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК11. Здатність зберегти та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.

СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки діяльності та вчинків.

СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.

СК5. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій.

СК7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

СК8. Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову).

СК9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту

СК11. Здатність дотримуватись норм професійної етики

СК12. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «**Клінічна психологія**» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

ОК 10 Психофізіологія

ОК 15 Загальна психологія

ОК 16 Практикум із загальної психології

ОК 17 Експериментальна психологія

ОК 18 Соціальна психологія

ОК 19 Вікова психологія

ОК 23 Психодіагностика

ОК 25 Диференціальна психологія

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «**Психологія**», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання	ПР1
Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.	ПР2
Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.	ПР 3
Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.	ПР 9
Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.	ПР15
Демонструвати соціально-відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.	ПР 17
Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії	ПР 18

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «**Клінічна психологія**»:

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Вміти аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми в нормі та патології	ПР1
Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань в контексті клінічної психології.	ПР2
Знати місце клінічної психології в системі психологічних знань, методологічні основи і методи клінічних досліджень, усвідомлювати функції та обмеження клінічного психолога. Аналізувати межі компетентності у взаємодії з клінічною практикою.	ПР 3
Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.	ПР 9
Володіти термінологічним апаратом та висловлюватися відповідно тезаурусу співрозмовника.	ПР15
Акцентувати увагу на принципі «Не зашкодь!». Демонструвати соціально-відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.	ПР 17
Відслідковувати особливості перебігу психологічних процесів та станів у нормі та патології. Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії.	ПР 18

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- Екзамен
- Тести
- Модульна контрольна робота (письмова)
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень (протокол досліджень);
- експрес-опитування;
- реферат;
- конспект першоджерел.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: виконання лабораторних завдань, виступи на занятті, експрес-опитування, реферат, тести, конспект першоджерел.

Форма модульного контролю: передбачено 2 письмові контрольні роботи

Форма підсумкового семестрового контролю: екзамен (усно).

Денна форма

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти денної форми навчання (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота								Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	...	...	...	50	100
10	10	10	10	10					

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти денної форми навчання (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота								Модульна контрольна робота	Сума
T6	T7	T8	T9	T10	T11	...	...	50	100
5	10	10	10	10	5				

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Лабораторні заняття (допуск, виконання та захист)	5	25	5	25
Результати тестових завдань	5	10	5	10
Реферат			1	5
Конспект першоджерел	2	5		
Протокол досліджень	5	10	5	10
Модульна контрольна робота		50		50
Разом		100		100

Заочна форма
Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота									Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	...	...	...	...	-	100
10	10	10	10	10						

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота									Модульна контрольна робота	Сума
T5	T7	T8	T9	T10	T11	...	...	...	-	100
5	10	10	10	10	5					

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Лабораторні заняття (допуск, виконання та захист)	2,5	25	2,5	25
Результати тестових завдань	5	10	5	10
Реферат			2	10
Конспект першоджерел	2	10		
Протокол досліджень	2	5	2	5
Разом		50		50

Критерії поточного оцінювання знань студентів.

Усний виступ та виконання лабораторного завдання:

Критерії оцінювання

5 - В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Виконує всі лабораторні завдання та в повній мірі аналізує отриманий діагностичний матеріал.

4 - Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість лабораторних завдань.

3 - В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину лабораторних завдань.

2 - Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно виконав меншість лабораторних завдань.

1 - Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно виконав окремі лабораторних завдань.

0 - Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не виконав жодного лабораторного завдання.

Доповнення виступу:

2 бали – отримують студенти, які глибоко володіють матеріалом, чітко визначили його зміст; зробили глибокий системний аналіз змісту виступу, виявили нові ідеї та положення, що не були розглянуті, але суттєво впливають на зміст доповіді, надали власні аргументи щодо основних положень даної теми.

1 бал - отримують студенти, які виклали матеріал з обговорюваної теми, що доповнює зміст виступу, поглиблює знання з цієї теми та висловили власну думку.

Експрес-контроль:

2 бали нараховуються студентам, які вільно володіють усім навчальним матеріалом, орієнтуються в темі та аргументовано висловлюють свої думки.

1 бал отримують студенти, які частково володіють матеріалом та можуть окреслити лише деякі проблеми теми.

Складання словника основних термінів, що визначені програмою курсу (за темами): Програмою курсу визначено перелік ключових термінів, що розкривають зміст кожної теми. Студентам пропонується скласти словник основних термінів з конкретної теми на останніх сторінках опорного конспекту лекцій. –

- 2 бали нараховуються студентам, які не лише склали повний перелік визначених термінів з конкретної теми, а й можуть вільно розтлумачити їх зміст.

- 1 бал нараховуються студентам, які склали неповний перелік визначених термінів з конкретної теми і не можуть їх розтлумачити без конспекту

Ведення конспекту першоджерел

- 2 бали отримують студенти, які опрацювали всю необхідну обов'язкову літературу, засвоїли її основні теоретичні положення, вміють їх пояснити і розтлумачити.

- 1 бал отримують студенти, котрі опрацювали не всю необхідну літературу, не завжди розуміють її вихідні теоретичні положення, поверхово їх пояснюють.

Протокол дослідження за методикою

2 бали – самостійне опрацювання матеріалів методики, ґрунтовний аналіз отриманих результатів, ведення записів у відповідності вимог

1 бал – поверховий аналіз отриманих результатів, помилки в кількісних та якісних інтерпретаціях отриманих результатів.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Письмова контрольна робота

Критерії оцінювання

40-50 В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання.

28-39 Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань.

18-27 В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину тестових завдань.

8-17 Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань.

1-7 Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі тестові завдання.

0 Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не вирішив жодного тестового завдання.

Сума балів, накопичених здобувачем вищої освіти за виконання всіх видів поточних навчальних завдань (робіт) на практичних (семінарських) заняттях та на підсумковому модульному контролі, свідчить про ступінь оволодіння ним програмою навчальної дисципліни на конкретному етапі її вивчення. Протягом семестру студенти можуть набрати від 0 до 100 балів, що переводяться у національну шкалу оцінювання і відповідно у шкалу ЄКТС. Кількість балів відповідає певному рівню засвоєння дисципліни:

90-100 А – 5 (відмінно) Повно та ґрунтовно засвоїв всі теми навчальної програми вміє вільно та самостійно викласти зміст всіх питань програми навчальної дисципліни, розуміє її значення для своєї професійної підготовки, повністю виконав усі завдання кожної теми та поточного модульного контролю в цілому. Брав участь в олімпіадах, конкурсах, конференціях.

82-89 В 4 (дуже добре) Недостатньо повно та ґрунтовно засвоїв окремі питання робочої програми. Вміє самостійно викласти зміст основних питань програми навчальної дисципліни, виконав завдання кожної теми та модульного поточного контролю в цілому.

75-81 С 4 (добре) Недостатньо повно та ґрунтовно засвоїв деякі теми робочої програми, не вміє самостійно викласти зміст деяких питань програми навчальної дисципліни. Окремі завдання кожної теми та модульного поточного контролю в цілому виконав не повністю.

69-74 D 3 (задовільно) Засвоїв лише окремі теми робочої програми. Не вміє вільно самостійно викласти зміст основних питань навчальної дисципліни, окремі завдання кожної теми модульного контролю не виконав.

60-68 Е 3 (достатньо) Засвоїв лише окремі питання навчальної програми. Не вміє достатньо самостійно викласти зміст більшості питань програми навчальної дисципліни. Виконав лише окремі завдання кожної теми та модульного контролю в цілому.

35-59 Fx 2 (незадовільно) Не засвоїв більшості тем навчальної програми не вміє викласти зміст більшості основних питань навчальної дисципліни. Не виконав більшості завдань кожної теми та модульного контролю в цілому.

1-34 F 2 (незадовільно) Не засвоїв навчальної програми, не вміє викласти зміст кожної теми навчальної дисципліни, не виконав модульного контролю.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Бали	Критерії оцінювання
F	Студентом дана неправильна відповідь на запитання. Він ухилився від аргументації, виявив незадовільні знання понятійного апарату, спеціальної літератури або взагалі нічого не відповів Практично не знає психолого-педагогічної термінології. Володіння навчальним матеріалом на рівні розпізнавання. Не може користуватися підручником, методичними рекомендаціями, іншими дидактичними засобами. Володіє тільки окремими прийомами практичної діяльності, яких недостатньо для формування вмінь.
FX	Має уяву про психолого-педагогічну термінологію. Володіє навчальним матеріалом на фрагментарному рівні. Конспект з предмету носить не систематизований, фрагментарний характер. Не вміє скласти алгоритм відповіді. Не може відповісти на питання чи виконати практичну роботу без грубих помилок на які не звертає уваги.
E	Студентом в цілому дана правильна відповідь на поставлене запитання. Проте він не зміг переконливо аргументувати її, помилився у використанні понятійного апарату, виявив низький рівень знання відповідних літературних першоджерел. Самостійно відтворює головні положення викладені в базовому підручнику чи лекційному матеріалі. Знає основні психолого-педагогічні терміни. Потребує допомоги викладача чи товаришів для відтворення систематизованого навчального матеріалу. При реалізації знань в вирішенні практичних завдань потребує допомоги викладача на всіх етапах роботи. Часто допускає типові помилки які при допомозі здатен виправити. Повністю відсутнє знайомство з інформацією що викладена в додатковій літературі.
D	Повністю відтворює інформацію що викладена в базовому підручнику. Має значні утруднення при необхідності користування додатковою та довідниковою літературою. Епізодичне знайомство з періодичними психолого-педагогічними виданнями. Сформовані уміння може

	використовувати у стандартних ситуаціях які закладені у навчальні завдання. При виправленні допущених помилок потребує деякої допомоги викладача. Затрудняється при необхідності використовувати знання отриманні при вивченні інших дисциплін.
С	На основі оволодіння матеріалом в обсязі робочої навчальної програми дисципліни, під керівництвом викладача вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію про педагогічні явища. Цілком самостійно використовує набуті знання, вміння та навички в стандартних навчальних ситуаціях. Здатен контролювати свою діяльність. При контролі знань досить вільно складає алгоритм відповіді. Швидко знаходить необхідну інформацію в довідниковій літературі. Знайомий з психолого-педагогічними періодичними виданнями поточного року.
В	Вільно володіє матеріалом у відповідності з програмою дисципліни. Знання, вміння та навички може самостійно примінити у нестандартних ситуаціях навчального характеру. Проявляє інтерес до наукової та науково-популярної літератури з предмету. Самостійно опрацював рекомендовану, додаткову літературу з предмету. В процесі вивчення дисципліни іноді виконував реферати не передбачені робочою програмою дисципліни. Проявляє схильність до аналітико-синтетичної діяльності, здатен висловлювати власну думку що до вивченого матеріалу. Отримані знання використовує при аналізі стану навчально-виховного процесу в університеті.
А	Студентом дана правильна і вичерпна відповідь на поставлене запитання. При цьому виявлено високий рівень володіння понятійним апаратом, знання першоджерел. На основі досконалого знання матеріалу предмету студент набуті знання, вміння та навички використовує при рішенні нестандартних задач. Вільно використовує міжпредметні зв'язки, орієнтується у періодичній та монографічній літературі з предмету. Легко знаходить відповіді на нестандартні, несподівані питання. У складних ситуаціях може провести аналіз на рівні теоретичного осмислення. Виявляє творчі здібності, нахил до самостійної науково-дослідної роботи.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1. Загальні теоретичні положення клінічної психології

Тема 1. Предмет, завдання, зміст клінічної психології. Методологія клінічної психології.

Предмет клінічної психології. Місце клінічної психології серед інших наукових галузей. Функції клінічного психолога. Історія становлення вітчизняної та зарубіжної клінічної психології.

Тема 2. Психічна норма, патологія та хвороба. Розмежування патологічних, нормативних та хворобливих станів. Діагностичні принципи-альтернативи.

Принципи розмежування психологічних та психопатологічних феноменів. Феноменологічні принципи. Діагностичні принципи-альтернативи. Психологічні порушення і хвороба.

Тема 3. Методи клінічної психології. Особливості патопсихологічного дослідження в клінічній практиці. Клінічна бесіда: особливості проведення.

Клінічне інтерв'ю: Поняття та функції клінічного інтерв'ю. Особливості первинного інтерв'ю. Етапи проведення клінічного інтерв'ю. Можливості збору інформації: суб'єктивний та об'єктивний аналіз. Експериментально-психологічні методи: Патопсихологічні тести. Нейропсихологічні тести.

Тема 4. Психопатологія, психосоматика та нейропсихологія як основні розділи клінічної психології.

Загальні теоретичні положення структурних розділів клінічної психології. Взаємозв'язок між розділами. Положення нейропсихології. Нейропсихологічні синдроми та фактори. Теорія системної динамічної локалізації вищих психічних функцій. Рівні аналізу нейропсихологічних факторів. Функціональні блоки мозку. Мозкові функціональні системи.

Тема 5. Психопрофілактика, психореабілітація та психотерапія як розділи клінічної психології. Психокорекція для осіб, що мають патопсихологічні симптоми. Хвороба і соціальна адаптація. Соціально-психологічна допомога в медичних закладах

Модуль 2 Психічні та психосоматичні захворювання.

Тема 6. Психопатологія – розділ клінічної психології. МКХ.

Класифікація та психологічні особливості перебігу психічних хвороб. МКХ – система класифікації ВОЗ. Класифікація патопсихологічних синдромів, характеристика: Шизофренічний синдром. Олігофренічний синдром. Афективний синдром. Екзогенно-органічний. Ендогенно-органічний. Особистісно-аномальний. Психогенно-психотичний. Психогенно-органічний.

Тема 7. Невротичні розлади. Психодіагностика невротичних станів.

Етіопатогенез невротичних розладів. Неврози. Поняття, характер прояву. Форми неврозів (астенічний, істеричний, невроз нав'язливих станів та депресивний невроз).

Тема 8. Розлади особистості. Психодіагностичні методи дослідження розладів особистості. Опитувальник ММРІ

Поняття про психопатії чи розлади особистості. Гармонійні та дисгармонійні характери. Типи розладів особистості: Параноїдний; Шизоїдний; Дисоціальний; Емоційно-нестійкий; Істеричний; Ананкастичний (ОКРО) Тривожний; Залежний (конформний); Нарцисичний; Депресивний; Маніакальний, гіпоманіакальний;

Тема 9. Психічні розлади. Діагностика патопсихологічних симптомів.

Шизофренія та її психологічні ознаки. Епілепсія та її психологічні ознаки. Маніакально-депресивний синдром та його психологічні ознаки. Розлади аутичного спектру.

Тема 10: Порушення свідомості та розлади психічних процесів в клініці.

Патологічні стани свідомості. Психологічна характеристика порушень свідомості: оглушення, онейроїд, делірій, затьмарення, псевдо деменції. Дослідження свідомості. Прояви порушень свідомості у хворих та здорових людей.

Порушення інтелекту. Порушення пізнавальних процесів (сприймання, пам'яті тощо)
 Порушення емоційної сфери. Порушення вольових процесів.

Тема 11. Психосоматична клінічна психологія.

Психосоматичні та соматопсихічні захворювання. Психосоматичні відносини в нормі і патології. Концепції, що пояснюють психосоматичні захворювання. Внутрішня картина хвороби. Тест ЛОБІ – типи ставлень до захворювання. Ятрогенії. Ефект плацебо. Симуляція та дисимілятивний розлад. Особливості психотерапевтичного клімату в медичних закладах. Психологічні особливості взаємодії лікаря та пацієнта.

6.2. Структура навчальної дисципліни (денна форма навчання)

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: денна					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
5-й семестр						
Модуль 1 Загальні теоретичні положення клінічної психології						
Тема 1. Предмет, завдання, зміст клінічної психології. Методологія клінічної психології.	8	2		2		4
Тема 2. Психічна норма, патологія та хвороба. Розмежування патологічних, нормативних та хворобливих станів. Діагностичні принципи-альтернативи.	8	2		2		4
Тема 3. Методи клінічної психології. Особливості патопсихологічного дослідження в клінічній практиці. Клінічна бесіда: особливості проведення.	9	2		2		5
Тема 4. Психопатологія, психосоматика та нейропсихологія як основні розділи клінічної психології.	8	2		2		4
Тема 5. Психопрофілактика, психореабілітація та психотерапія як розділи клінічної психології	8	2		2		4
Модульна контрольна робота	2	2				
Разом за модуль	43	12		10		21
Модуль 2 Психічні та психосоматичні захворювання.						
Тема 6. Психопатологія – розділ клінічної психології. МКХ.	7	1		1		4
Тема 7. Невротичні розлади. Психодіагностика невротичних станів.	7	1		1		4
Тема 8. Розлади особистості. Психодіагностичні методи дослідження розладів особистості. Опитувальник ММРІ	8	2		2		4

Тема 9. Психічні розлади . Діагностика патопсихологічних симптомів.	9	2		2		5
Тема 10: Порушення свідомості та розлади психічних процесів в клініці.	8	2		2		4
Тема 11. Психосоматична клінічна психологія. Внутрішня картина хвороби. Тест ЛОБІ.	8	2		2		4
Модульна контрольна робота	2	2				
Разом за модуль	47	12		10		25
Разом за семестр	90	24		20		46

6.2.1. Структура навчальної дисципліни (заочна форма навчання)

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: заочна					
	Усього	у тому числі				
		лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
5-6-й семестр						
Модуль 1 Загальні теоретичні положення клінічної психології						
Тема 1. Предмет, завдання, зміст клінічної психології. Методологія клінічної психології.	8,5	0,5		1		7
Тема 2. Психічна норма, патологія та хвороба. Розмежування патологічних, нормативних та хворобливих станів. Діагностичні принципи-альтернативи.	8,5	0,5		1		7
Тема 3. Методи клінічної психології. Особливості патопсихологічного дослідження в клінічній практиці. Клінічна бесіда: особливості проведення.	8			1		7
Тема 4. Психопатологія, психосоматика та нейропсихологія як основні розділи клінічної психології.	8			1		7
Тема 5. Психопрофілактика, психореабілітація та психотерапія як розділи клінічної психології	9			1		8
Модульна контрольна робота						
Разом за модуль	42	1		5		36
Модуль 2 Психічні та психосоматичні захворювання.						
Тема 6. Психопатологія – розділ клінічної психології. МКХ	7,5	0,5		0,5		7
Тема 7. Невротичні розлади. Психодіагностика невротичних станів.	8			0,5		7

Тема 8. Розлади особистості. Психодіагностичні методи дослідження розладів особистості. Опитувальник ММРІ	8			1		7
Тема 9. Психічні розлади. Діагностика патопсихологічних симптомів.	8			1		7
Тема 10: Порушення свідомості та розлади психічних процесів в клініці.	8			1		7
Тема 11. Психосоматична клінічна психологія. Внутрішня картина хвороби. Тест ЛОБІ.	8.5	0,5		1		7
Модульна контрольна робота						
Разом за модуль	48	1		5		42
Разом за семестр	90	2		10		78

6.3. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Тема 1. Предмет, завдання, зміст клінічної психології. Методологія клінічної психології.	2	1
2	Тема 2. Психічна норма, патологія та хвороба. Розмежування патологічних, нормативних та хворобливих станів. Діагностичні принципи-альтернативи.	2	1
3	Тема 3. Методи клінічної психології. Особливості патопсихологічного дослідження в клінічній практиці. Клінічна бесіда: особливості проведення.	2	1
4	Тема 4. Психопатологія, психосоматика та нейропсихологія як основні розділи клінічної психології.	2	1
5	Тема 5. Психопрофілактика, психореабілітація та психотерапія як розділи клінічної психології	2	1
6	Тема 6. Психопатологія – розділ клінічної психології. МКХ.	1	0.5
7	Тема 7. Невротичні розлади. Психодіагностика невротичних станів.	1	0.5
8	Тема 8. Розлади особистості. Психодіагностичні методи дослідження розладів особистості. Опитувальник ММРІ	2	1
9	Тема 9. Психічні розлади. Діагностика патопсихологічних симптомів.	2	1
10	Тема 10: Порушення свідомості та розлади психічних процесів в клініці.	2	1
11	Тема 11. Психосоматична клінічна психологія. Внутрішня картина хвороби. Тест ЛОБІ	2	1
Разом		20	10

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Предмет, завдання, зміст клінічної психології. Методологія клінічної психології.	4	7

2	Психічна норма, патологія та хвороба. Розмежування патологічних, нормативних та хворобливих станів. Діагностичні принципи-альтернативи.	4	7
3	Методи клінічної психології. Особливості патопсихологічного дослідження в клінічній практиці. Клінічна бесіда: особливості проведення.	5	7
4	Психопатологія, психосоматика та нейропсихологія як основні розділи клінічної психології.	4	7
5	Психопрофілактика, психореабілітація та психотерапія як розділи клінічної психології	4	8
6	Психопатологія – розділ клінічної психології. МКХ	4	7
7	Невротичні розлади. Психодіагностика невротичних станів.	4	7
8	Розлади особистості. Психодіагностичні методи дослідження розладів особистості. Опитувальник ММРІ	4	7
9	Психічні розлади. Діагностика патопсихологічних симптомів.	5	7
10	Порушення свідомості та розлади психічних процесів в клініці.	4	7
11	Психосоматична клінічна психологія. Внутрішня картина хвороби. Тест ЛОБІ	4	7
	Разом	46	78

7. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна:

1. Белей М. Д., Тодорів Л. Д. Основи діагностичної психології: навч. посібник. Івано-Франківськ: Тіповіт, 2008. 296 с.
2. Галецька І. Клініко-психологічне дослідження: навч. посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2015. 242 с.
3. Гоян І. М., Палій А. А. Методи діагностики психічного розвитку дітей: навч. посібник. Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2014. 652 с.
4. Закон України про психіатричну допомогу. Київ: Сфера, 2000. 50 с.
5. Ільїна Н.М. Клінічна психологія: навч. посіб. Суми: Університетська книга, 2020. 163с.
6. Клінічна психодіагностика: практикум / Редактор-упоряд. проф. М. В. Миколайський. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2006. 228 с.
7. Клінічна психологія: навчальний посібник / Укл. Ю. П. Никоненко. Київ: КНТ, 2019. 369с.
8. Клінічна психологія: словник-довідник / Авт.-уклад. С. В. Діденко Київ: Академвидав, 2012. 320 с.
9. Клінічне інтерв'ю. Методичні вказівки до практичних занять і самостійної роботи для студентів / упорядник В. О. Кабашнюк. Хмельницький: ХНУ, 2006. 17 с. URL: <http://elar.khmnu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/6314/1/index.htm>
10. Клінічний посібник із психічних розладів у дітей та підлітків: покрокове керівництво з лікування / за редакцією Крістофера А. Флесснера та Джона С. П'ячентіні / пер. з англ. Ірини Куришко; наук.ред. Катерини Явної-Розенталь. Львів: Галицька Видавнича Спілка, 2021. 750с.
11. Максименко С.Д., Цехмістер Я.В., Коваль І. А., Максименко К. С. Медична психологія: навч. посіб. Київ: Главник, 2014. 520 с.
12. Максимова Н. Ю., Мілютіна К. Л, Піскун В. С.. Основи дитячої патопсихології: навч. посіб. Київ: Главник, 2008. 158 с.
13. Медична психологія: в 2-х т. Т. 1. Загальна медична психологія / [Г. Я. Пилягіна, О. О. Хаустова, О. С. Чабан та ін.] ; за ред. Г. Я. Пилягіної. Вінниця: Нова Книга, 2020. 288 с.

14. Медична психологія: в 2-х т. Т. 2. Спеціальна медична психологія / [Г. Я. Пилягіна, О. О. Хаустова, Н. О. Маруга та ін.] ; за ред. Г. Я. Пилягіної. Вінниця: Нова Книга, 2020. 496 с
15. Міжнародний класифікатор хвороб URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9C%D0%9A%D0%A5-11>
16. Соціально-психологічна підтримка адаптації ветеранів АТО: посібник для ведучих груп: навчальний посібник / Горбунова В. В. та ін.: Львів: Інститут психічного здоров'я Українського католицького університету, 2016. 91 с.
17. Федосова Л. О. Клінічна психологія: навч. посіб. К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2013. 248 с.

Допоміжна література

1. Абрамовіч Дж., Джейкобі Р. Обсесивно-компульсивний розлад у дорослих. Львів: Свічадо, 2018. 156 с.
2. Арнц А., Якоб Г. Схема-терапія: модель роботи з частками. Львів: Свічадо, 2014. 264 с.
3. Батлер Дж. Подолати соціальну тривогу. Львів: Свічадо, 2014. 96 с.
4. Бріер Дж. Н., Скотт К. Основи травмофокусованої психотерапії. Львів: Свічадо, 2015. 448 с.
5. Вайтгед Л. Подолати розлад харчової поведінки. Львів: Свічадо, 2016. 112 с.
6. Вестбрук Д. Подолати депресію. Львів: Свічадо, 2016. 94 с.
7. Вестбрук Д., Моррісон Н. Подолати обсесивно-компульсивний розлад. Львів: Свічадо, 2016. 80 с.
8. Вестбрук Д., Рауф Х. Подолати панічний розлад. Львів: Свічадо, 2015. 78 с.
9. Галецька І., Сосновський Т. Психологія здоров'я: теорія та практика: навч. посібник. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2006. 338 с.
10. Диференційна діагностика неврозів: Методичні рекомендації. Діагностика індивідуально-типологічних відмінностей в курсах диференційної та клінічної психології. / упорядники Кардаш В. В., Кардаш Н. І. Луцьк, 2000. 75 с.
11. Діагностичні критерії з DSM-III-R. Київ: Абрис, 1994. 272 с.
12. Карачевський А. Подолати алкогольну залежність. Львів: Свічадо, 2016. 124 с.
13. Коен Дж., Маннаріно А., Деблінджер Е. Психотерапія з дітьми та підлітками, які пережили травму та втрату. Львів: Свічадо, 2016. 264 с.
14. Крейг Д. Маркер, Елісон Ейвород Генералізований тривожний розлад. Львів: Свічадо, 2017. 144 с.
15. Кулеша-Любінець М. М. Вплив фізичного Я-образу на стресостійкість чоловіків зрілого віку з цукровим діабетом. *Матеріали XXXII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Проблеми та перспективи розвитку науки на початку третього тисячоліття у країнах Європи та Азії» (Переяслав-Хмельницький, 29-30 жовтня 2016. С. 80-83. URL: <http://conferences.neasmo.org.ua/uk/conf/35/cat/11>.*
16. Кулеша-Любінець М. М. Особливості копінг-стратегій в осіб з ішемічною хворобою серця. *Збірник наукових праць: психологія* Вип. 21. Івано-Франківськ, 2016. С. 134-141. URL: <http://www.journals.pu.if.ua/index.php/psp/article/view/1424/0>.
17. Кулеша-Любінець М. М. Професійно-розвивальна практика у лікувально-профілактичних закладах : програма та методичні рекомендації. Івано-Франківськ: Симфоній форте, 2015. - 64 с.
18. Кухман К., Сандерс Д. Якщо ви надмірно тривожитесь за здоров'я. Львів: Свічадо, 2015. 64 с.
19. Маїстро С.А., Коннорс Дж., Дірінг Р. Розлади, спричинені вживанням алкоголю. Львів: Свічадо, 2018. 123 с.
20. Москалець В. П., Колтунович Т. Психічне вигорання - реальність чи вигадка? *Практична психологія та соціальна робота*. 2012. №1. С.58-65.
21. Москалець В. П., Гасюк М. Б., Іщук О. Ю., Шевчук Г. С. Особливості використання методу проєктивного тематичного малюнка в роботі перинатального психолога при підготовці вагітних до пологів . *Практична психологія та соціальна робота*. 2007. №12. С.38-45.

22. Мушкевич М. І. Клінічна психодіагностика: методичні рекомендації для студентів ф-ту психології. Луцьк, 2006. 170 с.
23. Мюллер М. Якщо ви пережили психотравмуючу подію / пер. з англ. Д.Бусько, наук. ред. К.Явна (Серія «Сам собі психотерапевт»). Львів: Вид-во УКУ : Свічадо, 2014. - 120 с.
24. Мюллер М. Якщо ви пережили психотравмуючу подію. Львів: Свічадо, 2016. 120 с.
25. Перша Психологічна Допомога (Керівництво щодо роботи). Львів: Друкарські кунтшти, 2015. 184 с.
26. Протокол з діагностики та терапії ПТСР NICE. URL: <http://ipz.org.ua/index.php/vydavnytstvo/94-knyhy-3/190-protokoly-z-diahnostyky-ta-terapii-ptsr-nice-2>
27. Рем Л. Депресія. Львів: Свічадо, 2019. 126 с.
28. Романчук О. Гіперактивний розлад з дефіцитом уваги у дітей: Практичне керівництво. Львів: Свічадо, 2015. 300с.
29. Романчук О. Розлади спектру аутизму в запитаннях та відповідях. Львів: Свічадо, 2016. 168 с.
30. Романчук О. Сім'я що зцілює: Основи терапевтичного батьківства дітей, що зазнали скривдження та емоційного занедбання. Путівник для прийомних батьків і не тільки URL: <http://ipz.ucu.edu.ua/books/healing-family>.
31. Селюцький А. І. Психопатологія дитячого віку / А. І. Селюцький. - К., 1997. - 295 с.
32. Синапсис діагностичних критеріїв DSM-V та протоколів NICE для діагностики та лікування основних психічних розладів у дітей та підлітків. URL: <http://ipz.org.ua/index.php/vydavnytstvo/94-knyhy-3/190-protokoly-z-diahnostyky-ta-terapii-ptsr-nice-2>.
33. Синописис діагностики критеріїв DSM-V та протоколів NICE для діагностики та лікування основних психічних розладів у дітей та підлітків. Львів: Видавництво Українського католицького університету, 2014. – 112 с.
34. Токман А. А. Психологія способу життя : навч. посіб. Ч. 1. Київ: ДП «Вид. дім «Персонал», 2015. 344 с.
35. Уніфікований клінічний протокол первинної вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної психології. Депресія. URL: http://moz.gov.ua/docfiles/dn_20141225_1003dod.pdf
36. Шевцова О. Особливості валеонастанов як детермінант психологічного здоров'я особистості у дорослому віці. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г.Шевченка. Серія: Психологічні науки* 2 (103). 2012. С. 178-181. URL: http://elibrary.kubg.edu.ua/964/1/O_Shevtsova_JCHNPU%28PS%29_103_IPPO.pdf
37. Шрамм Р. Дитячий аутизм і АВА: терапія, що ґрунтується на методах прикладного аналізу поведінки: Навч. посіб. Київ: ЦУЛ, 2020. 140 с.
38. Ясперс К. Психологія світоглядів / з нім. пер. О. Кислюк, Р. Осадчук. Київ : Юніверс, 2009. 464 с.
39. Щотка О.П. Вікова психологія: практикум: Навчально-методичний посібник. Ніжин: Вид-во НДУ ім. М.Гоголя, 2006. 307 с.
40. Bezplatna pomoc psychologiczna i psychoterapeutyczna w Warszawie: Wojewodzki Urzd Pracy w Warszawie Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej Warszawa, 2008. 31 s.
41. Sek H. Psychologia kliniczna / Sek H. - Warszawa: PWN, 2006 - 2 T.
42. Widiger T. Toward DSM-V and the Classification of Psychopathology / Widiger T., Clark L. - Psychological Bulletin. 2000. vol. 126. № 6. P. 946-963.

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

1. http://stud.com.ua/28948/psihologiya/klinichna_psihologiya
2. http://culonline.com.ua/Books/klinvchna_psvhologia.pdf
3. <http://ulit.inf.ua/klinicheskava-psihologiva-2.html>
4. <https://ipz.org.ua/vydavnytstvo/>

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)